

Streszczenie

W pierwszej części pracy przedstawiłem teorię własności, której celem było stworzenie adekwatnej bazy pojęciowej dla dalszych rozstrzygnięć ontologicznych, a w szczególności dla rozważenia natury i statusu transcendentaliów. Najważniejszymi rezultatami części pierwszej są:

1. Aksjomatyczna definicja własności. Własność została określona przez trzy aksjomaty i definicję zawartości idealnej. Aksjomat zawartości idealnej mówi, że tożsamość własności jest w pełni określona przez jej zawartość idealną. Aksjomat niepustości mówi z kolei, że własność istnieje wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje możliwy stan rzeczy, w którym może być egzemplifikowana. Ostatnia grupa aksjomatów mówi o relacji abstrakcyjności, która porządkuje własności ze względu na stopień ich ogólności.
2. Określenie własności negatywnych. Własności negatywne (inaczej: braki), zostały określone jako równie podstawowe, co własności pozytywne. Dowodzi tego analiza pojęć bytu i niebytu oraz asercji i negacji. Pokazuje ona, że są to jedynie dwa sposoby mówienia o tym samym.
3. Określenie własności jednostkowych. Własności jednostkowe zostały określone jako własności maksymalnie konkretne oraz takie, które mogą mieć najwyżej jeden egzemplarz. Relacja między obiektem a jego własnością jednostkową została określona w taki sposób, że z faktu posiadania przez obiekt jakiegokolwiek własności wynika, że posiada on również swoją własność jednostkową. Z tego, że własności jednostkowe są maksymalnie konkretne, wynika, że wszystkie własności obiektu są jego własnościami koniecznymi.
4. Określenie relacji. Relacje zostały określone jako zależne od własności obiektów, które łączą. Takie pojmowanie relacji jest uzasadnione przez analizę paradoksu Russella dla relacji.

Określenie tożsamość. Na podstawie teorii własności jednostkowych uzasadniona została zasada Leibniza o identyczności obiektów nieodróżnialnych. Następnie, na podstawie tezy o nieistnieniu relacji niezależnych, zasada ta została rozszerzona do stwierdzenia, że jeżeli obiekty różnią się czymkolwiek, to są różne.

5. Skonstruowanie modelu własności. Przedstawiony został prosty model dla teorii własności, w którym własności są reprezentowane przez alternatywy zdań. Model ten posłużył do analizy paradoksu Russella dla własności. W jego świetle paradoks ten został rozwiązany przez odrzucenie tzw. radykalnego samoodniesienia.

W drugiej części pracy skupiłem się na badaniu tego, co jest najbardziej fundamentalne. W filozofii pierwszą zasadę nazywano najczęściej Bytem lub Jednością. W tej części uzasadniłem, że dla owej pierwszej zasady nazwą bardziej właściwą jest Jednia. Jednia została określona jako zasada maksymalnie prosta, a więc zawierająca w sobie minimalną możliwą ilość informacji. W tej części dowiodłem również, że:

1. Jednia jest prosta: nie może być ona złożeniem wielu zasad, ani mieć żadnej wewnętrznej struktury.
2. Jednia jest unikatowa: nie może być wielu zasad o minimalnej możliwej ilości informacji.
3. Nie istnieje nic, co nie byłoby jednym.
4. Jedność nie jest Bytem: przeciwieństwem Bytu jest Niebyt, a Jedności nie.
5. Jednia emanuje: nie jest możliwe, aby istniała tylko Jednia i nic więcej.

W części trzeciej skupiłem się już bezpośrednio na kwestii transcendentaliów.

Transcendentalia to zasady o nieograniczonym zakresie. W klasycznej teorii transcendentaliów były one rozumiane jako własności i urabiane od praw logiki. W tej

części skrytykowałem to podejście i uzasadniłem, że transcendentalia nie są własnościami. Następnie przedstawiłem teorię transcendentaliów opartą na następujących tezach:

1. Transcendentalia to zasady, które nie mogą mieć kontrprzykładów. Wszystko musi je spełniać.
2. Transcendentaliów jest wiele (nie jedno), ponieważ istnieją różne, wzajemnie nieredukowalne kategorie ontologiczne.

W wyniku analiz ontologicznych opartych na ustaleniach wcześniejszych zidentyfikowałem i uzasadniłem istnienie sześciu transcendentaliów. Są to mianowicie:

1. Relacyjność: Każde x musi stać w jakiejś relacji.
2. Silna Relacyjność: Każde x musi stać do każdego y w jakiejś relacji.
3. Podobieństwo: Każde x jest do każdego y w jakiś sposób podobne.
4. Jednostkowość: Każde x jest jednostkowe.
5. Egzemplifikacja: Każde x musi coś egzemplifikować.
6. Silna egzemplifikacja: Każde x jest maksymalnie określone.

Na koniec streszczonych tu rozważań chciałbym zauważyć, że zaproponowany projekt na pewno pozostaje otwarty. Inne teorie filozoficzne, które za podstawowe biorą kategorie inne niż własności, mogą posłużyć do odkrycia nowych transcendentaliów. Głównym osiągnięciem tej pracy – jak się wydaje – jest to, że rozróżniono miriady różnych fenomenów, które skrywają predykaty jednoargumentowe. Dzięki temu stało się widoczne, że pewne potencjalnie paradoksalne własności (np. egzemplifikacja) nie są własnościami, a Relacja Russella nie jest relacją. Również dzięki temu możliwa była teoria własności, w której przez aksjomat nie-pustości oraz uzasadnienie, że własności negatywne są równie fundamentalne, co pozytywne, można było wykazać fundamentalną różnicę między własnościami a transcendentaliami. Przestrzegając niemieszania własności, relacji i transcendentaliów, uniknięto również formowania transcendentaliów od predykatów typu „tożsamy z sobą samym”.

Rafał Dzierwa